

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok om otillbörliga affärsmetoder i B2B-leveranskedjan för livsmedel och icke-livsmedel"

COM(2013) 37 final

(2013/C 327/06)

Föredragande: **Igor ŠARMÍR**

Den 18 mars 2013 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Grönbok om otillbörliga affärsmetoder i B2B-leveranskedjan för livsmedel och icke-livsmedel"

COM(2013) 37 final.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 27 juni 2013.

Vid sin 491:a plenarsession den 10–11 juli 2013 (sammanträdet den 11 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 140 röster för, 1 röst emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK noterar att kommissionen har offentliggjort grönboken i denna fråga och anser att denna visar på att det har skett en positiv och tydlig förskjutning i kommissionens syn på problemet med otillbörliga affärsmetoder.

1.2 EESK anser inte bara att det är orättvist utan även oetiskt att använda sig av otillbörliga affärsmetoder samt att det strider mot grundläggande rättsliga principer och mot både utbuds- och efterfrågesidans intressen. Eftersom det i själva verket handlar om missbruk av en betydligt starkare marknadsställning, anser vi att man i detta sammanhang bör använda termen "affärsmetoder som grundar sig på missbruk", som också rutinmässigt används i franskan och engelskan.

1.3 Enligt EESK är de otillbörliga affärsmetodernas nuvarande utbredning och graden av dem framför allt en följd av de företagskoncentrationer som har ägt rum under de senaste årtiondena.

1.4 De resultat som högnivåforumet för en bättre fungerande livsmedelskedja har uppnått hittills är enligt EESK oklara, och förslagen är inte tillräckliga om man vill lösa problemet med otillbörliga metoder. Kommittén uppmanar därför kommissionen att komma med ytterligare initiativ.

1.5 Kommittén betvivlar inte att otillbörliga metoder kan tillämpas inom alla avtalsförhållanden men är övertygad om att situationen är särskilt allvarig i relationerna mellan stormarknader å ena sidan och små och medelstora företag inom jordbruks- och livsmedelskedjan å andra sidan. Här uppträder olika former av missbruk i en grad som inte förekommer i några andra förhållanden.

1.6 Kommittén är framför allt positiv till att kommissionen i grönboken uttryckligen ställer frågan om det råder faktisk avtalsfrihet i förhållanden som är mycket obalanserade, och på så sätt instämmer i EESK:s uppfattning.

1.7 Enligt EESK fångar kommissionen i grönboken de otillbörliga affärsmetodernas väsen och främsta former mycket väl. Å andra sidan är kommittén övertygad om att kommissionen borde föreslå en enhetlig definition av otillbörliga affärsmetoder, en definition liknande den som redan finns i direktiv 2005/29/EG, eftersom det finns en viss likhet mellan de metoder som omtalas i grönboken och "vileledande marknadsföringsmetoder" (1).

1.8 Otillbörliga affärsmetoder är desto mer framträdande när det råder "ett klimat av rädsla", som är ett resultat av den svagare avtalslutande partens fruktan för att den starkare parten ska säga upp det kommersiella samarbetet. Detta är bland annat fallet när storskaliga detaljhandelsföretag utövar otillbörliga påtryckningar på sina leverantörer och/eller vältrar över alltför höga priser på detaljhandlarna och därigenom även på konsumenterna.

1.9 De negativa effekterna av otillbörliga affärsmetoder sträcker sig enligt EESK längre än förbindelserna mellan företag och de drabbas inte bara svagare avtalslutande parter. Konsumenterna och "staternas ekonomiska intressen" drabbas också. Detta framhävs inte tillräckligt i grönboken.

(1) Se EESK:s yttrande "Vileledande marknadsföringsmetoder" (EUT C 271,19.09.2013, s. 61-65).

1.10 Enligt EESK är de lagar som i många medlemsstater antas i syfte att minska användningen av otillbörliga affärsmetoder ett resultat av dagens oacceptabla situation. Av olika skäl har dessa lagar hittills visserligen inte lett till någon tillfredsställande lösning, men man kan ändå inte säga att ingenting har uppnåtts. Ett framsteg är att man har skapat större insyn i vinstfördelningen och satt stopp för de mest anstötliga utpressningsmetoderna.

1.11 Även om EESK inte har några uppgifter som tyder på att antagandet av ovannämnda lagar på nationell nivå har en negativ inverkan på den fria rörligheten för varor inom EU, kan det uppstå vissa begränsningar. Inga av dessa lagar är dock protektionistiska och de gäller i lika hög grad för lokala företagare som för företagare från andra medlemsstater.

1.12 I alla ytterligare reflexioner om hur man ska lösa problemet med otillbörliga affärsmetoder bör man utgå ifrån att det i vissa förhållanden inte råder avtalsfrihet.

1.13 Kommittén anser att man i framtida bestämmelser om ojämlika affärsförbindelser bör ta hänsyn till faktorn rädsla. Man måste se till att nödvändig jämvikt råder mellan de avtalslutande parterna så att förbindelserna mellan dem blir jämlika. Det primära syftet med bestämmelser om otillbörliga metoder kan därför inte bara vara att skydda svagare avtalslutande parter. Det bör också vara att skydda "staternas ekonomiska intressen". Detta skulle till exempel innebära att leverantörer av livsmedel inte aktivt behöver delta i administrativa och rättsliga förfaranden.

1.14 EESK uppmanar kommissionen att föreslå lagstiftning som förbjuder otillbörliga affärsmetoder. Denna bör grunda sig på en vägledande förteckning, som omfattar de mest typiska formerna av otillbörliga metoder som tillämpas av starkare avtalslutande parter för att övervältra egna naturliga kostnader och risker på den svagare avtalslutande parten.

1.15 Kommittén uppmanar kommissionen att i samarbete med nationella konkurrenskyddsorgan och mot bakgrund av de senaste årtiondenas faktiska erfarenheter göra en radikal översyn av de befintliga men helt klart föråldrade konkurrensbestämmelserna, i syfte att främja en rättvis konkurrens som också grundar sig på ett rättvist utbyte av relevant information inom denna sektor så att alla fall av dominerande ställning kan beaktas.

2. Inledning

2.1 I grönboken skiljer man på leverantörs- och distributörskedjor för livsmedel och icke-livsmedel. Detta är helt motiverat, eftersom livsmedelskedjan jämfört med andra har sina egna särdrag.

2.2 Under de senaste två årtiondena har det skett stora koncentrationer bland företagen inom leverantörs- och distributörskedjorna, och detta har lett till verkliga oligopol. När det gäller livsmedelskedjan är det framför allt inom detaljhandeln som det har skett en koncentration. Detta gäller i något mindre grad även för livsmedelsförädlingssektorn och minst av allt den primära jordbruksproduktionen. Detta har lett till stora obalanser inom livsmedelskedjan, eftersom oligopolen har en stark förhandlingsposition gentemot sina betydligt mer splittrade affärspartner.

2.3 Kommittén är övertygad om att de strukturella obalanser som har uppstått leder till att otillbörliga affärsmetoder i vissa fall tillämpas och att dessa metoder ofta inte bara står i strid med rättvisa, ärlighet och etikett utan även med grundläggande rättsliga principer.

2.4 Uppgifterna i grönboken om att de första diskussionerna om otillbörliga affärsmetoder på EU-nivå inte började förrän 2009 stämmer inte. Det som hände detta år var att denna problematik fördes upp på kommissionens officiella dagordning. Redan 2005 antog EESK ett viktigt yttrande⁽²⁾, som i en tid då frågan om otillbörliga affärsmetoder fortfarande var tabubelagd mycket kritiskt framhöll en mängd negativa aspekter i stormarknadernas beteende. Man bör också nämna den viktiga roll som Europaparlamentsledamöternas skriftliga förklaring från 2007⁽³⁾ spelade, där kommissionen direkt uppmanades att vidta nödvändiga åtgärder för att åtgärda situationen.

2.5 Enligt EESK är de resultat som högnivåforumet för en bättre fungerande livsmedelskedja hittills har uppnått ganska osäkra, eftersom den genomföranderam med "god praxis" som föreslås inte har lett till någon överenskommelse om att lösa det problemet som otillbörliga affärsmetoder utgör. Tre kommissionsledamöter har beklagat detta⁽⁴⁾.

2.6 Europeiska konkurrensnätverkets rapport bekräftar att otillbörliga metoder tillämpas, framför allt inom livsmedelssektorn. Detta stämmer överens med EESK:s övertygelse om att stormarknadernas missbruk av sin ekonomiskt starkare ställning gentemot små och medelstora företag inom produktion och förädling av livsmedel är betydligt allvarligare än inom andra avtalsförhållanden. Ett bevis är också att det i årtal bara har varit dessa leverantörer av livsmedel till de stora storskaliga detaljhandelsföretagen som har gjort anmälningar och inga andra.

⁽²⁾ EUT C 255, 14.10.2005, s. 44.

⁽³⁾ Europaparlamentsledamöternas skriftliga förklaring 0088/2007 om utredning av och åtgärder mot det maktmissbruk som stormarknader med verksamhet i Europeiska unionen utövar.

⁽⁴⁾ Europeiska kommissionen, pressmeddelande, Bryssel, 5 december 2012: "Improving the functioning of the food supply chain".

2.7 EESK noterar kommissionens uttalande om att användningen av otillbörliga metoder inverkar skadligt på EU:s ekonomi som sådan och inte bara på avtalsförhållandena mellan två företag.

3. Definition av otillbörliga affärsmetoder

3.1 Begreppet otillbörliga affärsmetoder

3.1.1 Hittills har man inte officiellt ställt sig frågan om det råder avtalsfrihet i affärsrelationer, inte ens i förhållandet mellan stormarknader och små och medelstora livsmedelsproducenter. Fram till nyligen var avtalsfriheten ett av de främsta argumenten mot bestämmelser om otillbörliga affärsmetoder, inte bara från stormarknadernas utan även från de offentliga myndigheternas sida. Att kommissionen i grönboken nu överger denna ståndpunkt och uttryckligen medger att det inte råder någon faktisk avtalsfrihet vid betydande obalans i ekonomisk styrka mellan två avtalslutande parter, är enligt kommittén ett mycket viktigt steg.

3.1.2 Att man erkänner att det inte råder avtalsfrihet är enligt kommittén en grundläggande förutsättning för att man effektivt ska kunna leta efter sammanhängande lösningar på problem som beror på obalanser i leverantörs- och distributörskedjan, framför allt på livsmedelsområdet.

3.1.3 Kommissionen fångar i detta avsnitt av grönboken mycket skickligt de otillbörliga affärsmetodernas väsen och deras främsta former. Framför allt i förhållandet mellan stormarknaderna och livsmedelsleverantörerna har den svagare parten inte något verkligt alternativ, eftersom det finns mycket få stora köpare på marknaden och, än viktigare, eftersom alla köpare har ungefär samma förhållningssätt till leverantörerna.

3.1.4 Flera exempel på otillbörliga affärsmetoder som nämns i dokumentet visar att vissa köpare inte tvekar att använda alla tillgängliga medel för att utverka ytterligare och helt ooberättigade förmåner på den andra avtalslutande partens bekostnad. Det handlar framför allt om betalningar för fiktiva tjänster eller om obeställda tjänster som saknar värde för den andra parten.

3.1.5 När det gäller de frågor som ställs i detta avsnitt av grönboken har EESK följande ståndpunkt:

— Fråga nr 1: EESK anser att grönboken bör innehålla en definition av "otillbörliga affärsmetoder" liknande den som redan finns i direktiv 2005/29/EG. Kommittén instämmer dock när det gäller de element och parametrar som enligt grönboken är typiska för situationer med otillbörliga affärsmetoder.

— Fråga nr 3: Konceptet "otillbörliga affärsmetoder" bör inte bara avse förhandlingar utan bör omfatta hela affärsrelationen så länge den varar.

— Fråga nr 4: Otillbörliga affärsmetoder kan i teorin förekomma i alla stadier av leverantörs- och distributionskedjan, men i den form som kritiseras här förekommer de endast i förhållandet mellan stormarknader och små och medelstora företag inom produktion och förädling av livsmedel. Det finns till exempel inga tecken på att multinationella livsmedelsföretag, som också är oligopol, kräver arvoden av sina leverantörer för att föra upp dem på sina leverantörslistor eller betalning för en påhittad tjänst. Man bör dock också nämna exempel där multinationella livsmedelsföretag ställer som villkor att (den efterfrågade) varan endast levereras om ingen liknande vara köps från konkurrenterna.

— Fråga nr 5: Faktorn rädsla är ett känt faktum, framför allt i förhållandet mellan stormarknader och små och medelstora livsmedelsproducenter. Detta är en följd av det uttalade eller outtalade hotet om att säga upp samarbetet och de allvariga ekonomiska problem som detta skulle medföra för leverantören. Vid varje försök att fastställa bestämmelser om de otillbörliga affärsmetoderna måste man ta hänsyn till faktorn rädsla. Denna innebär nämligen att man inte kan förvänta sig vare sig anmälningar eller vittnesmål från leverantören i administrativa förfaranden eller domstolsförfaranden.

3.2 Exempel på otillbörliga affärsmetoder

3.2.1 Kommittén ställer sig positiv till att kommissionen här hänvisar till uppgifter från ett antal nationella konkurrensmyndigheter. Bortsett från dem som nämns rekommenderar vi framför allt samarbete med de franska och tjeckiska myndigheterna, eftersom dessa har direkta erfarenheter av att tillämpa nationella lagar mot otillbörliga affärsmetoder. Myndigheter som ska motverka monopolbildning har vid sina kontroller rätt att få insyn i räkenskapshandlingar (bl.a. avtal, fakturor och kontoutdrag) som gör det möjligt att direkt bevisa användning av otillbörliga metoder.

3.2.2 De exempel som nämns och som har tillhandahållits av de brittiska, spanska och irländska konkurrensmyndigheterna visar att många av de metoder som används inte bara bör betecknas som "oetiska", eftersom de tydligt faller utanför lagens gränser (framför allt när det handlar om "mobbing och trakasserier").

3.3 Möjliga effekter av otillbörliga affärsmetoder

3.3.1 Det råder ingen tvekan om att otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av en starkare mot en svagare avtalslutande part har en negativ inverkan, och minskade investeringar och innovationer inom produktion är en logisk följd av detta. Enligt EESK tar man dock inte i tillräcklig utsträckning upp effekterna på konsumenterna, eftersom dessa effekter inte bara yttrar sig i minskad innovation. I detta avsnitt talas det inte alls om hotet mot staternas ekonomiska intressen, som till viss del tas upp i tidigare avsnitt i grönboken. Detta är tydligast i länderna i Central- och Östeuropa, där den storskaliga distributionen av livsmedel helt och hållet befinner sig i händerna på företag från andra medlemsstater. Eftersom de lokala producenterna, till största delen små och medelstora företag, inte klarar av att uppfylla de ofta utpressningsliknande kommersiella villkoren, håller hela jordbruks- och livsmedelssektorn i regionen på att

gå under, och de länder som traditionellt sett har varit självförsörjande på baslivsmedel har i stor utsträckning förlorat sin livsmedelstrygghet. Inhemsk produktion ersätts på så sätt av importerade varor av ofta mycket tveksam kvalitet.

3.3.2 EESK har följande svar på de frågor som ställs i detta avsnitt av grönboken:

— Fråga nr 6: Inom livsmedelssektorn hör otillbörliga affärsmetoder till framför allt stormarknadernas rutinmässiga vardagspraxis.

— Fråga nr 7: Leverantörer av andra varor än livsmedel drabbas helt uppenbart i betydligt mindre utsträckning av livsmedelskedjornas otillbörliga affärsmetoder. Detta beror förmodligen på att de är mindre beroende av de storskaliga detaljhandelsföretagen, eftersom leverantörer av t.ex. leksaker, sportartiklar eller kläder har betydligt större avsättningsmöjligheter än livsmedelsproducenterna. Otillbörliga affärsmetoder förekommer i franchiseförhållanden i detaljhandeln både i och utanför livsmedelssektorn. Där råder i princip samma problematik som den som beskrivs i yttrandet om leveranskedjan för livsmedel. Även här råder det obalans i förhållandet mellan en starkare part (franchisegivaren/kedjan) och en mycket svagare part (franchisetagaren). Här gäller därför samma utgångspunkt, dvs. frånvaro av avtalsfrihet (förhandlingsfrihet). Franchisetagarna undertecknar franchiseavtal på franchisegivarnas villkor och har inget annat val om de vill ha avtalet. Det som sägs om faktorn rädsla, att distributörerna (franchisegivarna) övervältrar egna kostnader på leverantörerna (franchisetagarna), utan motprestation/mervärde för franchisetagarna, gäller också i franchiseförhållanden. Under avtalets genomförande kommer franchisegivaren ofta med unilaterala ändringar av gjorda överenskommelser i form av "anvisningar", dvs. utanför kontraktet.

— Fråga nr 8: Otillbörliga affärsmetoder har stor inverkan på de möjligheter som små och medelstora företag inom jordbruks- och livsmedelskedjan har till investeringar och innovation. Investeringarna för att skydda olika allmänintressen, t.ex. miljön, arbetsförhållanden, djurskydd och klimat, är mindre, till följd av beroendet av ett litet antal köpare och den osäkerhet som detta leder till.

— Fråga nr 9: Effekterna på konsumenterna av otillbörliga affärsmetoder som tillämpas mellan företag behandlas i detalj i en separat studie⁽⁵⁾. Konsumenterna får betala för dagens system, framför allt på lång sikt, eftersom det saknas investeringar i hållbar produktion och innovation. På lång sikt

kommer konsumenterna också att få betala för marknadsmisslyckandena på områdena miljö, klimat, arbetsförhållanden och djurskydd. Mer acceptabelt verkar det därför vara att konsumenterna i dag betalar något mer för sina livsmedel, eftersom den rådande konkurrensen mellan olika handelssystem bara grundar sig på lägsta möjliga konsumentpris och allt annat offras för detta.

— Fråga nr 10: Otillbörliga affärsmetoder har utan tvivel en negativ inverkan på den inre marknads funktion, eftersom de kraftigt kringskär små och medelstora företags möjligheter att hävda sig. De storskaliga detaljhandelsföretagen beslutar i princip vad som ska säljas och var, och kriteriet är i många fall inte det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet utan ofta den största "villigheten" eller "förmågan" att godta otillbörliga affärsmetoder.

4. Lagstiftning om otillbörliga affärsmetoder

4.1 När man analyserar den lagstiftning som redan finns på nationell nivå och EU-nivå verkar två faktorer vara framträdande. Att vissa ekonomiskt starka aktörer tillämpar otillbörliga affärsmetoder är i dag för det första ett allmänt känt och obestridligt faktum. De behöriga myndigheterna i en mängd medlemsstater har också kommit fram till att det krävs bestämmelser för att avhjälpa den rådande situationen.

4.2 Den utsträckning i vilken otillbörliga affärsmetoder tillämpas i dag, särskilt mellan storskaliga detaljhandelsföretag och livsmedelsproducenter, är framför allt ett tecken på hur föräldrad konkurrenslagstiftningen är. Vissa av de otillbörliga affärsmetoder som tillämpas tyder på kraftigt snedvridna konkurrensförhållanden och att vissa företag verkligen har en dominerande ställning som inte kan hanteras med den nuvarande antimonopolagstiftningen.

4.3 Utöver att se över konkurrenslagstiftningen är det fullständigt legitimt att man på EU-nivå förbjuder användning av vissa på förhand fastställda otillbörliga metoder, så att man uppnår den så välbehövliga harmoniseringen av den splittrade rättsliga miljön. Det måste dock finnas ett logiskt samband mellan bestämmelserna om otillbörliga affärsmetoder och den ändrade antimonopolagstiftningen, så att det bara är de logiska initiativtagarna till ett avtal med otillbörliga kommersiella villkor, dvs. den part som har en dominerande ställning, som bestraffas.

4.4 För att dessa harmoniserade bestämmelser ska bli verkningfulla måste man ta hänsyn till att det finns en "risk att bli struken" från leverantörslistan och att svagare avtalslutande parter, framför allt små och medelstora företag som levererar till stormarknader, därför inte vågar anmäla. Målsättningen med bestämmelserna måste vara bredare än att bara lösa problem mellan företag.

⁽⁵⁾ Consumers International, "The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?", 2012.

4.5 EESK har följande svar på de frågor som ställs i detta avsnitt av grönboken (och som inte har besvarats i tidigare avsnitt):

— Fråga nr 11: De bestämmelser mot otillbörliga affärsmetoder som har antagits i vissa medlemsstater har hittills inte gett tillfredsställande resultat. Enligt EESK beror detta dock på att de flesta av dessa bestämmelser antogs ganska nyligen (Italien, Slovakien, Tjeckien, Ungern och Rumänien) och på att de rättsligt sett inte uttryckligen utgår från att det inte råder avtalsfrihet, även om själva erkännandet av att otillbörliga affärsmetoder tillämpas innebär att allt inte är som det ska med den faktiska avtalsfriheten. Man kan dock inte säga att ingenting har uppnåtts med dessa lagar. I de länder där de har antagits tillämpas inte längre de mest anstötliga avtalsvillkoren, och de stormarknader som vill utverka oberättigade förmåner måste tillämpa mer sofistikerade metoder. Den största framgången har uppnåtts i Frankrike, där man genom lagstiftning och tvångsåtgärder har lyckats sänka de s.k. leverantörsrabatterna till en godtagbar nivå (10–15 % i stället för tidigare 50–60 %) ⁽⁶⁾. Detta har lett till en mycket större insyn i vinstfördelningen inom livsmedelskedjan.

— Fråga nr 12: Vikten av att man snabbt antar en särskild lag beror också på hur utbredd användningen av otillbörliga affärsmetoder är. Detta varierar också mellan de enskilda länderna. Situationen skiljer sig åt mellan södra Europa, Central- och Östeuropa och Nordeuropa. Varje region har också sin rättskultur och tradition. Detta är orsaken till att vissa länder har och andra ännu inte har någon ram för reglering (eller självreglering).

— Fråga nr 14: Kommittén är övertygad om att nya harmoniseringsåtgärder bör vidtas på EU-nivå (se punkterna 4.2, 4.3 och 4.4).

— Fråga nr 15: Det är redan tydligt att regleringen har en viss positiv effekt (se ovan). Det finns vissa farhågor när det gäller bestämmelser på detta område, men dessa hänger samman med antagandet om att det råder avtalsfrihet. Eftersom detta inte är fallet i de avtalsförhållanden som omtalas här finns det dock ingen grund för dessa farhågor.

5. Tillämpningen av bestämmelserna mot otillbörliga affärsmetoder

5.1 Tillämpningsmekanismer på nationell nivå

5.1.1 Kommittén instämmer i kommissionens uppfattning att de mekanismer som i dag tillämpas mot otillbörliga avtalsvillkor på nationell nivå rent generellt är otillräckliga. De främsta orsakerna till detta är att man inte tar hänsyn till att det faktiskt inte råder avtalsfrihet och till att det finns en "rädsla för bli struken" från leverantörslistan och därmed ett visst klimat av rädsla. Detta problem har man hittills bäst lyckats

hantera i Frankrike, där tillsynsorganet också ingriper på grundval av icke-formella uppgifter och på eget initiativ. Bekämpningen av otillbörliga metoder grundar sig dessutom på skyddet av staternas ekonomiska intressen och inte på skyddet av den svagare avtalslutande parten.

5.1.2 I vissa medlemsstater finns det lagar mot otillbörliga avtalsvillkor men i andra återigen inte. Dessutom finns det betydande skillnader mellan de enskilda lagarna. Detta är utan tvivel ett visst hinder för gränsöverskridande handel (fråga nr 16).

5.1.3 Det enda förståndiga sättet att hantera de negativa effekterna av skillnaderna mellan lagarna på området i en gemensam strategi är enligt EESK att man antar harmoniserande lagstiftning mot otillbörliga avtalsvillkor (fråga nr 17).

5.2 Tillämpningsmekanismer på EU-nivå

5.2.1 EESK instämmer i kommissionens påstående att det i nuläget inte finns någon specifik mekanism för kampen mot otillbörliga affärsmetoder på EU-nivå. Kommittén är också övertygad om att man för att övervinna faktorn rädsla måste ge de nationella organ som har behörighet på detta område befogenhet att agera på eget initiativ, godta anonyma eller informella anmälningar och utdöma påföljder (fråga nr 18).

6. Typer av otillbörliga affärsmetoder

6.1 Kommittén instämmer i att otillbörliga affärsmetoder tillämpas i hela leveranskedjan för livsmedel och icke-livsmedel, men är med tanke på vad som nämns ovan övertygad om situationen är som mest allvarlig i förhållandet mellan stora livsmedelsdistributörer och små och medelstora producenter.

6.2 När det gäller de arvoden som krävs för att bli upptagen på en leverantörslista är det inte alls tydligt vilken motprestation som motsvarar det arvode som en potentiell leverantör måste betala. Betalningen av detta arvode, som är ett nödvändigt förhandsvillkor för allt kommersiellt samarbete, ger i de flesta fall inte heller leverantören någon garanti för att köparen verkligen köper varan av leverantören eller mot att leverantören utan anledning "blir struken" från köparens leverantörslista.

6.3 S.k. leverantörsrabatter ingår i de storskaliga detaljhandelsföretagens rutinmässiga vardagspraxis, och enligt EESK är den allmänna nyttan av dessa minst sagt tveksam. Å ena sidan är leverantörsrabatterna en symbol för missbruk av en verkligt dominerande ställning eftersom de ofta används som täckmantel för obeställda eller fiktiva tjänster. Å andra sidan leder de till en mycket dålig insyn i vinstfördelningen. Leverantörsrabatterna gör det mycket svårt för leverantörer (och utomstående observatörer) att fastslå hur mycket som faktiskt har betalats för en levererad vara. I själva verket förutsätter leveransen av en vara att leverantören godtar tjänster som erbjuds av köparen. Enligt EESK bör avgifterna för verkliga och motiverade tjänster som köparen tillhandahåller räknas in i inköpspriset för livsmedlen.

⁽⁶⁾ Uppgifter från Direction Générale de la Concurrence, de la Consommation et de la Répression des Fraudes (DGCCRF, det franska generaldirektoratet för konkurrens, konsumtion och bedrägeribekämpning).

6.4 EESK har följande svar på de frågor som ställs i detta avsnitt av grönboken (och som inte har besvarats i tidigare avsnitt):

- Fråga nr 19: Till listan över otillbörliga affärsmetoder skulle vi vilja lägga till avgifter för påhittade och obeställda tjänster, orimligt höga avgifter för faktiskt tillhandahållna tjänster samt överföring av affärsrisk och marknadsföringskostnader på leverantören.
- Fråga nr 20: Att det finns en förteckning över otillbörliga metoder är en grundläggande förutsättning för att man ska kunna bekämpa dem. Denna förteckning bör naturligtvis uppdateras regelbundet. Man kan dock inte begränsa sig till bara förteckningar. Man bör föreslå en tillräckligt bred definition av otillbörliga metoder som innefattar fall som inte uppfyller den allmänna definitionen på "god affärspraxis" enligt kriterierna "god tro", "avtalsrättslig balans" och "gemensamma regler för företagare i de ekonomiska sektorerna i fråga".
- Fråga nr 21: EESK anser att varje led i hela leverantörskedjan bör bära sina egna kostnader och risker och verka för en rättvis fördelning av den totala marginalen. Detta innebär att producenten bör bära de kostnader och risker som hänger samman med produktionen, och handlaren dem som hänger samman med försäljningen.
- Fråga nr 23: EESK anser att rättvisa metoder bör tas med i en ram på EU-nivå.
- Fråga nr 24: Kommittén är övertygad om att man bör anta ett bindande rättsligt instrument på EU-nivå, t.ex. en förordning.
- Fråga nr 25: Enligt EESK ägnas det i grönboken inte tillräcklig uppmärksamhet åt effekten på konsumenterna och på staternas ekonomiska intressen av att otillbörliga metoder tillämpas mellan företag.

Bryssel den 11 juli 2013

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Henri MALOSSE

BILAGA

till Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande

Följande ändringsförslag fick mer än en fjärdedel av rösterna men avslogs av plenarförsamlingen (artikel 54.3 i arbetsordningen):

Punkt 1.10

Ändra enligt följande:

"Enligt EESK är de lagar som i många medlemsstater antas i syfte att minska användningen av otillbörliga affärsmetoder ett resultat av dagens oacceptabla situation. Av olika skäl har dessa lagar hittills visserligen inte lett till någon tillfredsställande lösning, men man kan ändå inte säga att ingenting har uppnåtts. Det återstår dock fortfarande en hel del att göra när det gäller att skapa ~~Ett framsteg är att man har skapat större insyn i vinstfördelningen-prissättningen och sätta stopp för de mest anstötliga utpressningsmetoderna.~~"

Motivering

Ges muntligt.

Resultat av omröstningen:

För:	54
Emot:	63
Nedlagda:	27
